

HATÁRÓR

Az Országos Függetlenségi és 48-as Párt Délvidéki és Alföldi Függetlenségi Párt Ujvidéki Hivatalos Lapja.

Előfizetési árak helyben és vidéken:
Egy évre 12 K., félévre 6 K., negyedévre 3 K.
Egyes szám 12 fillér.

Megjelenik vasárnap és
csütörtökön reggel.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
UJVIDÉK, PETŐFI-UTCA 47. SZAM, ahova a lap szellemi
s anyagi részét illető közlemények küldendők.

A nyomorúság vámszedői.

Az Osztrák-Magyar Bank ez idei félévi üzleti eredménye kerek *tíz millióval kedvezőbb* a múlt év első felében elért eredményénél. Az akkori mérleg pedig máris hét millióval mutatott nagyobb nyereséget az 1911. évinél. Az utolsó két év alatt ugyanilyen szédületes nyereségnövekedést lehetett aránylag tapasztalni a többi nagybankoknál, de a középbankoknál is. Ezek az eredmények a tőke horribilis gazdagodásáról tanuskodnak.

Ilyenek láttára az ember megáll és körülnéz. És keresi a gazdaságban, az iparban és a kereskedelemben azt a nagy föllendülést, rohamos haladást, keresi ennek a három közgazdasági tényezőnek produktív munkája által előállott nagy értékeket, korszakos alkotásokat, amikből nyugodt lélekkel lehetne arra következtetni, hogy az önmagában lehetetlen tőkét ezekben a produktív munkákban való részvétel juttatta tisztességes, polgári nyereséghez. Keressük azt a boldog népet, melynek lelkes, ernyedetlen munkálkodása oly nagyarányú gazdasági eredményeket teremtett, hogy abból számlálatlan, sok milliók jutottak az érdemes segítő-társnak, a tőkének is. Keressük a megelégedést, a nyugodtságot, amit — a tőke roppant sikereiből joggal következ-

tetve — a bizton meglévő, általános népjólét szokott okozni.

De . . . egy pillantás az arcokra és borzasztó csalódásról kell meggyőződünk. A magyar nép arcáról nem a megelégedés sugárzik, hanem keserűség ri le róla; ajkáról nem az öröm hallelujája hangzik el, hanem az elégedetlenség, a nyomor jajkiáltása száll és ha az egyik rész hallgat is, nem azért teszi, mert az eredményes munka gyümölcsében kezét dörzsölve gyönyörködhetik, hanem azért, mert a tapasztalt sok nyomorúság, a bensejében háborgó keserűség szorítja torkára a szót . . .

Az alatt a két esztendő alatt, míg az Osztrák-Magyar Bank és a többi kis és nagy bankok olyan szerencsével dolgoztak, hogy folyton emelkedő nyereségtöbbleteket vághattak zsebre, a magyar gazdaság, ipar és kereskedelem mint szerencsétlen pária sanyalódott és sanyalódik ma is, azzal küzködött és küzködik, hogy a végleges sülyedéstől magát megmentsse. Az egész vonalon a produktív közgazdasági tényezők mindegyikében a megelőző években a pangás, hanyatlás volt az általános, kétségbeejtő jelenség. A gazdálkodó, az ipari és kereskedő világ ez alatt a két év alatt óriási anyagi és erkölcsi veszteségekről tudott csak elszámolni.

Hol van hát a produktív erőknek az a nagy föllendülése, az ennek nyomán keletkezett nagy nyereség, amiből — mint segitőtárs — a pénz, a magatehetetlen tőke roppant nyereségeit egyedül szedhette volna törvényesen és tisztességesen? Nincs sehol: a produktív erők bénán működtek, a külső körülmények megkötötték és megriasztották őket: veszteséggel dolgoztak.

A bankok „*tisztességes polgári*” hasznának tehát más eredete van. Honnan, ha a produktív munkában nem látszik meg a segítsége? A maga-tehetetlen tőke képes negatív munkára. Hát ebből a negatív munkából szerezte meg azt a horribilis hasznot. Amikor válságba jutott a gazdaság, az ipar, a kereskedelem, hát akkor a tőke a viláért sem sietett végezni kötelességét, — aminek elvégzése adhat létjogosultságot a tőkének — hogy segítsen a szánandó állapotokon; hanem sietett résztvenni a rontásban. A tőkének ez a romboló, negatív munkája járult legnagyobb mértékben ahhoz, hogy a gazdálkodó alól kicsúszsék a talaj, az iparos kezéből kiessék a szerszám, csődbe jusson egy csomó kereskedő. Amikor a produktív munkának a legnagyobb szüksége lett volna segítségre, akkor — mint az útszélien vánszorgó koldusra a rabló furkósbottal — reárohant a falánk tőke az uzsorakamattal, kölcsönfölmon-

T á r c a .

Jóska szerencséje.

I.

Az Almásdy uraság két szürkéje nyugodtan ropogtatta a zabot az istállóban. Jóska kocsis meg ott fektött a jászol mellett a szürke pokróccal letakart ágyon. Sugár barna legény, nyalka fekete bajusszal. Két karját a feje alá téve heverészett, úgy bámulta az istálló mestergerendáit.

Azt számítgatta magában, hogy hányszor kell még aludni, a míg vasárnap lesz? S mint-hogy ez keddi napon volt, tehát nyilvánvaló, hogy öt egész napot és éjszakát kell még eltöltenie, a míg az ispánék szobalányával, Polgár Marival együtt táncolhatja a kopogóst, az árendás korcsmája előtt, a malacbanda andalító zenéje mellett.

A mint így heverészett volna, hát valaki belökte az istálló ajtaját.

A kisbíró volt.

— Adj' Isten jó napot!

— Fogadj Isten! Mi járatban van kisbíró uram?

— A járatban vónék, hogy a jegyző ur azt izenteti, gyűjűk kend a község házára, de rögtön.

— Már hogy én a község házára?

— Ühüm.

Jóska vállat vont. De csak fekvé maradt. A kisbíró meg kifelé indult. Az ajtóból azonban még egyszer visszaszólt:

— De hamar ám.

Jóska lassanként felcihelődött. Schogysem fért a fejébe, hogy miért kell neki a község házához menni, mikor semmi sora sincs? Minthogy azonban az ilyen virtuos legénynek (a ki mint huszárkáplár ette volt a császár kenyerét) sokasem lehet a hatósággal szemben elég nyugodt a lelkiismerete, nem vette szívesen a község házára való meghívást.

Pedig a jegyző ur nagyon barátságosan fogadta. Még ülésel is megkínálta. A legény dehogy is ült volna le a nótárius uram előtt. Tud ő annyi tisztességet. Csak állt az ajtóban és zavartan forgatta pörge kalapját. (A tegnapi előtti rozsmaring volt mellette. „A kit” az ispán cselédjétől kapott).

— No, fiam, téged nagy szerencse ért!

Igy a jegyző.

A legény csak várt és bámult.

— A vámosdi uraság, az öreg Bórágby Ádám meghalt. Pesten halt meg az ispotályban, a hol operálták. Tegnapelőtt bontották fel a végrendeletét hivatalosan. Aztán most itt arról értesítenek bennünket, — már mint különösen

téged — hogy te vagy az általános örököse. Az öreg ur — az Isten nyugtassa meg — a vámosdi birtokot a kastélylyal, meg a pesti házaikat, meg a részvényeit, meg az összes ingó és ingatlanait, fölbecsülve három és fél millió kóna értékre, Kis József vámosdi születésű, jelenleg Almásdon, az Almásdy János uraságnál szolgáló kocsis legényre testálta. Tehát, Jóska fiam! te a mai naptól fogva nagyságos ur vagy. Az Isten élteszen sokáig!

Az öreg nótárius feltolta a szemüveget a homlokára, hogy jobban láthassa a legényt.

Az meg csak állt és bámult. Ugy érezte, hogy forog vele a szoba. Hol elsápadt, hol kipirult. Még a nótárius ur kinyújtott tenyerébe is elfelejtett belécsapni.

Látta, hogy a jegyző, a segédjegyző, a bíró, meg a kisbíró mind őt nézik. Ő meg majd elsúlyyodt székében. Szeretett volna száz mérföldnyire lenni innen. Aztán az urak a kezét is szorongatták, beszéltek is hozzá valamit, de ő azt csak mintha álomban hallotta volna. Egyszer csak a homlokára csapott:

— Ejnye, terringettél! Az istállóajtót meg elfelejtettem becsukni!

Aztán megfordult és kiiramodott. Hiába kiabáltak utána, hogy maradjon. Hiszen még valami írást is alá kell írnia. Ne siessen úgy . . . Kiabálhattak azok!

dással és kicsavarta produktív tényezők kezéből a létfenntartásukhoz nagynehezen összeszedett garasokat is.

Hát igen: ebből az útonállásból ered a „tisztességes“, „polgári“ haszon. Ez volt a töke az utolsó két év alatt. A töke előbb kifosztotta a zsebeket, aztán leszedte a ruhát és végül lerágta a húst . . .

A húst nem rágta le egészen, mert erre jelentkezett a nyomorúságnak egy másik vámszedője is. Ez: a militarizmus. A töke és a militarizmus, amelyek rendes időben is a társadalom produktív gazdasági tényezőinek munkássága eredményén élőködnek, a nyomorúságok idején léteben támadták meg a dolgozó társadalmat. Karöltve — dolgoztak ezek is. És úgy tettek, mint a jó gazda: amikor élő munkával nem bírta már szolgálni az igavonó állat, akkor könyörtelenül leütötte és elfogyasztotta.

A militarizmus még azzal az álkokkal sem védekezhettek, mint a töke, hogy tulajdonképpen a gazdaság, az ipar, a kereskedelem produktív munkáját is a töke építi fel, százmilliók követeléseinek kielégítésére pedig már csak a hús maradt. Szedte így a pénz- és véráldozatot, számlálatlanul, méretlenül és úgy megdúzzadt ma már, hogy nem kell szégyenkeznie a szövetséges nagyhasu bankok mellett.

A nyomorúság országútja mellett ma ez a két rabló-vár áll: a töke és a militarizmus. Ime a hajdani rablólovagvárak modern alakjai. De a modern rablólovagok sokkal kegyetlenebbek: ezek csontig kifosztják az utast.

Tanügy.

Iskolai Ertesítők.

Iskoláink működéséről a tanév végén megjelenő értesítők számolván be, ezeknek ismertetését a kir. kath. magyar főgimnázium értesítőjével kezdjük meg, melyet 82 oldalnyi

Jóska se látott, se hallott. Ugy futott, mint az üldözött vad. A kisbíró csak az istállóajtóban érte utól az irással.

II.

Ennek a szenzációs fordultnak pedig, a mely egy szegény kocsis legényt milliomos urrá tett, a következő előzményei voltak:

A Bórághy Ádám uram gazdaságában, ezelőtt 25—30 évvel, szolgált, a többi cseléd között, egy öreg béres. Névszerint: Kis József. Ennek a jámbor magyarnak legfőbb érdeme az ő szemrevaló feleségében leledzett Boris aszszonyon bizony megakadt a szeme urnak, parasztnak egyaránt.

Természetes, hogy Bórághy Ádám sem hunyhatott szemet az ő szépséges cselédjének láttára.

A szép béresné a béresházból lassanként bekerült a konyhára. Még pedig szakácsnői minőségben. Mikor meg a hitese ura elhalálozott, a szakácsnőből mihamarabb teljhatalmu gazdaszony lett a nemes Bórághy kurián. Néhány hónappal az ura halála után a szép Boris egy egészséges fiugyermeknek adott életet. Csak-hogy ennek a fiúnak a születése az ő életébe került. Meghalt, el is temették tisztességgel. Persze senki sem pótolhatatlan a világon. A szép béresné helyét is hamarosan más váson-cseléd töltötte be a konyhán és a gazda szívében.

terjedelemben Megyesi Ferenc igazgató állított össze.

Az értesítőt Dr. Piukovich Sándor tanárnak a kir. kath. magy főgimnázium 40 évi történetét rövid körvonalakban felölelő ismertetése vezet be s ezt követi Frankl István 20 éven át volt igazgató emlékének szentelt következő fejezet. „Adatok az intézet történetéhez“ c. II. fejezetből megtudjuk, hogy a tanári testület az igazgatón kívül 15 rendes, 1 helyettes tanárból, 1 r. tornatanítóból, 4 hitoktatóból, 1 hitszónokból, 1 iskolaorvosból s 1 énektanítóból, összesen 25 tagból állott. Az év folyamán felvételt 389 rendes, 24 magántanuló (utóbbiakból 15 fiu, 9 leány), összesen 414 tanuló, 25-el több, mint az előző 1911—12. tanévben. E tanévvel a főgimnázium bucsut vesz a régi épülettől, melyben 37 évet töltött s az értesítő végén közli az új épület 4 alaprajzát s 1 keresztmetszetét Herczeg Zsigmond budapesti műépítész tervezése alapján. A tanulók egészségi állapota, a városban gyakran előforduló járványos betegségek dacára, 2 halálesettől eltekintve, elég kedvező volt. Ugy az iskolaorvos, mint a hatósági orvos több ízben megvizsgálták a tanulókat, kik között 2 trachomás és 1 trachomagyanus tanuló találtatott. A szertárak állapota a régi s csak a jövő évben, az új épületben várható javulás, amikor a miniszterium megfelelő anyagi áldozatokat helyezett kilátásba a szertárak jobb karba helyezésére, mely célra a tanári kar 50,000 k. engedélyezését kérte. A szertárak összes gyarapodása 181 db. vétel és 91 db. ajándék volt 2592 k. 80 f. értékben, míg az ifjusági könyvtár 227 darabbal, 563 k. 40 f. értékben gyarapodott. — A segélyalap, mely a szegénysorsu tanulókkal szemben, fenállása óta áldásos működést fejt ki, Krón Alfréd és Kassowitz Zsigmond alapítványaiav növekedett.

Az intézet működése c. fejezet a vallás-erkölcsi nevelésről, a fegyelemtartásról, oktatásról, vizsgálatokról, művészeti nevelésről, a tanárok irodalmi és társadalmi működéséről s az ifjusági egyesületekről számol be; utóbbiak sorában a Mária kongregáció, Vörösmarty Mihály önképzőkör, sportkör, sakk- és olvasókör, gyorsírókör, és zenekör működött. Mint rendkívüli tárgyak előadtak a francia és szerb

A kis árva pedig felnőtt úgy a hogy, a többi cseléd között. Az új gazdasszony sehogysem szívelhette ezt a gyereket. A fiu aztán kikerült az istállóba, a hol lassanként kocsisá cseperedett föl. Mikor pedig a katonaságtól hazajött, akkor már a gazdaasszonynak olyan nagy hatalma volt az elbetegesedett aglegény, Bórághy Ádám fölött, hogy Jóska elülődzte a háztól. Pedig az öreg ur mindig jó szemmel nézett a délceg legényre. Sőt titokban egyszerű-mászor dugdosott is neki egy-két bankót.

Igy került Kis Jóska Almásdi Jánoshoz kocsisnak, Almásdra, ahol megösmerekedett az ispán cselédjével, a feketeszemű Polgár Marival. Csakis az volt a szerencséje, hogy Bórághy Ádám a fővárosban halt meg és a végrendelet megírásánál a mindenható gazdasszony nem volt jelen.

Az aztán hiába dult, fult és átkozott, csak ott kellett hagynia a Bórághy kuriát, mikor Kis Jóska ült bele a dominiumba.

Az új földesurnak az volt az első dolga, hogy az ispánék Mariját kivette a szolgálatból. Nem, hogy a házához vegye. Világért sem. Az már nem is illett volna egy nagyságos urhoz. Hanem addig is, a míg az esküvőt annak rendje és módja szerint megtarthatják, Polgár Mari tisztességgel hazament a szülei házhöz.

nyelvek, gyorsírás, szabadkézi rajz és vivás, ezenfelül pedig Aranyossy Béla honvéd főhadnagy vezetése mellett a VII. és VIII. o. tanulók katonai kiképzésben is részesültek. A segélyalap, melynek 2144 k. 50 f. bevétellel szemben 1307 k. 44 f. kiadása volt, tankönyvekkel 63, ruhával 38, gyógykezelési segélyvel 2 és állandó (havi 30—30 k.) segélyvel 3 tanulót segélyezett.

Általános ügyek címén beszámol az értesítő a hivatalos látogatásokról, iskolai ünnepélyekről és kirándulásokról s az 1911—12. tanév végén a Magas-Tártrába rendezett tanulmányi kirándulást Császár Gyula külön fejezetben írja le részletesebben.

A III. fejezet a könyv- és szertárakról, a IV. az intézet személyzetéről, az V. a végzett tananyagról osztályok és tantárgyak szerint a VI. a kötelező magyar olvasmányokról számol be, míg a VII. a tanulók érdemsorozataát s a VIII. a segélyezettek és jutalmazottak névsorát tartalmazza. Ösztöndíjban 11 tanuló részesült 3390 k. erejéig, jutalmakban pedig 43 tanuló 1387 k. 27 f. erejéig. Tandíjmentességet 115 tanuló élvezett 4266 k. értékben.

A statisztikai adatokat felölelő IX. fejezet szerint 29 tanuló jeles, 67 jó, 196 elégséges osztályzatot nyert s a bukottak száma 74, még pedig 33 egy, 19 két és 22 több tárgyból. Magaviseletből jó 262, szabályszerű 69, kevésbé szabályszerű 14. Érettségit sikerrel tett 21 tanuló.

Honosság szerint helybeli volt 208, B. Bodrog megyei 93, szerémmegyei 49, más megyei 14, ausztriai 1 s amerikai 1. Vallás szerint 165 r. kath., 5 g. kath., 14 ref., 45 ág. ev, 29 g. kel. és izr. 108. Anyanyelv szerint magyar 266, német 53, tót 12, ruthén 3, horvát 5, szerb 26.

Az Értesítőt a jövő iskolai évre vonatkozó értesítés fejezi be, mely szerint a felvételi, javító és pótló vizsgálatok aug. 29. s 30-án, a beiratások pedig szept. 1—3. tartanak.

H I R E K.

Vár. törvényhatóságunk e hó 8-án rendkívüli közgyűlést tartott, mely a múlt közgyűlés napirendjéről levett szervezési szabályrendeletet tárgyalta. A közgyűlés lefolyásáról és határozatairól jövő számban kimerítőbben referálunk.

Az öreg Polgárék ott laktak az alvégen. Szegény zsellér emberek. Eddig napszámba jártak, úgy tengették életüket. Most azonban a Jóska szerencséjével az ő sorsuk is megváltozott.

Az öreg Polgár ezüstfedelű tajtékpipából szivta a kapadohányt, a felesége pedig selyem kendővel a fején és selyemkötényvel maga előtt dicsekedett a mézszárszekben, hogy a lánya sárga bársonyleppben fog megesküdni a nagyságos ur-ral. Ugy bizony.

III.

Csakhogy ember tervez, Isten végez. Ebből az esküvőből nem lett semmi. Jóska könnyen beleszokott a nagyúri módba. Természetes, józan eszű ember volt, a magyar parasztnak veleszületett arisztokratikus flegmájával. A katonaságnál szerzett huszáros tempók még jól illettek ehez a cigányos képű magyar földesurhoz. A gazdálkodáshoz ugyis mindig értett, a többire pedig megtanította az emberekkel való érintkezés. Rövid idő alatt olyan vad gentryféle lett belőle, a milyen számtalan van a világon, a nélkül, hogy valamikor kocsis lett volna . . .

Az ő megváltozott sora sok érdekes és sok fonák helyzetet teremtett. De ő azért sohasem jött zavarba. (Vége köv.)

Min. Demetrovit ternek a buzgalom ért. teljes

Álla niszter Ma Lajos orsz. ben 3000 gazdék ére kezét része

Elje hadnag urasszony Erzsikével

Rök ler Lörin tulajdonos

Elj pénztárno eljegyzte Sarolta ur

A m kant- fiókja e h val egybe igazán c Lenkei I felköszön let és u számadat mellett is összegét. éjféli 1 ó

Ká let jövő tet rende rendes ez alkal lövésért: mann S vésért: Hohlfeld

Az lete s vasárna mulatsá nak köz da. a p Neven s saiból, ványoss kor. A személy

V roly vá nél a letette.

K elnök szolgai sági n

C Netti e 38-ik Dr. Ma anyját

Ö szölte miatti lötte n kórház

U déki s

Min. elismerés. A belügyminiszter Dr. Demetrovits Vladimir kir. tanácsos polgármesternek az aviatika fellendítése körül odaadó buzgalommal kifejtett hathatós közreműködésért teljes elismerését fejezte ki.

Államsegély. A földmívelésügyi miniszter Matkovich Béia főispán és Dr. Szlezák Lajos orsz. képviselő közbenjárása következtében 3000 kor. államsegélyt utalványozott a kisgazdák érdekeit szolgáló Ujvidéki Hitelszövetkezet részére.

Eljegyzés. Molnár Adorján honvéd főhadnagy jegyet váltott öz. Michels Gyuláné urasszony kedves és szeretetreméltó leányával: Erzsikével.

Rókusi szindikussá elhalálozott Spiller Lőrinc helyébe Brunner Ede gőzmalomtulajdonos választatott.

Eljegyzés. Göbel Lajos takarékpénztári pénztárnok, társadalmi köreink kedvelt tagja eljegyezte öz. Neviczky Miklósné szül. Tolvaj Sarolta urasszonyt. (Külön értesítés helyett.)

A magyarországi munkások rokant- és nyugdíjjeletének ujvidéki fiókja e hó 5-én a lövöldében társas vacsorával egybekötött családi estélyt rendezett, mely igazán családias jelleggel, kedélyesen folyt le. Lenkei Imre alelnök a jelenvoltakra mondott felköszöntőjében behatóbban ismertette az egyet és ujvidéki fiók áldásos működését és számadatokkal igazolta a csekély tagsági díj mellett is eddigelé kifizetett segélyek jelentékeny összegét. A vacsorát tánc követte s a társaság éjfél 1 óráig maradt együtt.

Kácsolóvész. A polg. céllövészegylet jövő vasárnap, július hó 13-án kácsolóvészert rendez. — E hó 6-án az 5 körű, 150 m. rendes céllapokra összesen 545 lövés tétetett s ez alkalommal dijnnyertes lón, még pedig mély lövésért: Fischer Vladimir (szeg), Jónitz, Burmann S., Lobenstein K., Hohlfeld (V); körülövést: Lobenstein K. $\frac{1}{3}$, Burmann S. $\frac{1}{2}$, Hohlfeld $\frac{1}{2}$.

Az ujvidéki gyermekbarátok egylete szegény gyermekek felruházására jövő vasárnap, jul. 13-án a lövöldében nagy kerti mulatságot rendez, mely a 96. gy. e. zenekarának közreműködése mellett, az Ujvidéki Dalárda, a polgári magyar Daloskör, a Frohsinn, a Neven s a szerb földmívelők dalegylete előadásából, továbbá különféle szórakozások és látványosságokból fog állani. Kezdeté d. u. 4 óra-kor. A mulatságot este tánc követi. Belépti díj személyenkint 1 kor.

Végrehajtói képesítés. Huber Károly vár. hivatalnok az ujvidéki kir. törvényszéknél a kir. bir. végrehajtói vizsgát jó sikerrel letette.

Kinevezés. Csarsch Dezső kir. tszéki elnök a törvényszéknél megüresedett hivatal-szolgai állásra Komadinovics Zsárkó járásbíró-ságiapidijas szolgát nevezte ki.

Gyászhir. Freuder Miksáné sz. Kohn Netti e hó 6-án életének 62-ik, házasságának 38-ik évében hirtelen meghalt. Az elhunytban Dr. Mayer Oszkár ügyvéd-szerkesztő neje édesanyját siratja.

Öngyilkosság. Toma József volt rendőr szőlőtelepi lakos múlt héten állítólag végrehajtás miatti elkeseredésében forgópisztolyal föbe lötte magát. Életveszélyes sebesüléseivel a vár. kórházba szállították, ahol sebeibe bele is halt.

Uj ügyvéd. Dr. Popovits Mihály ujvidéki szülött ki a kir. kath. magyar főgimnázium-

ban végezte középiskolai tanulmányait, az ügyvédi vizsgát sikerrel letette és Palánkán nyitott ügyvédi irodát.

Egyházmegyei körlevél. Most tette közzé Kleiner Lajos dulmi püspök, káptalani helynök XVI. sz. körlevelét, mely szól azon módozatokról, amelyek szerint az egyházmegye részére az idén kiutalt 4000 kor. kápláni segélyösszeget a szegélyezett közt kiosztotta és amely módozatok szerint a jövőben az eljárás történik. Ugyancsak részletes és kimerítő utasításokat tartalmaz a körrendelet a tanítók fizetésrendezéséről szóló 1913. évi 16. §. végrehajtása tárgyában. Közli Mayer Béla püspök halálát, a bérálásnak és papszentelésnek megtörténtét.

A szabadkai ügyvédi kamara Dr. Kassai Győző ügyvédét Palánka, Dr. Stein József ügyvédét Baja, Dr. Peszarszki Braniszlav ügyvédét Zenta, Dr. Schweiszgut Jakab és Dr. Lipkovics Márk ügyvédek Zombor székhelylyel az ügyvédek lajstromába folytatólag felvette.

Halálozás. Perjessy László, a szegedi kereskedelmi és iparkamarának nagy tudással, kötelességérzettel és fáradhatlan buzgósággal működött titkára e hó 3-án, munkás életének 53. évében váratlanul elhunyt. Korai halála súlyos vesztés a kamarára, de elvesztét mélyen fájlalják a kerület iparosai s kereskedői is akiknek érdekeit lankadatlanul szolgálta s mindenha az ipar és kereskedelem előbbvitelének szentelte idejét és tudását. Temetése e hó 5-én őrjási részvét mellett ment végbe s azon Ujvidék iparosai és kereskedői is képviselőleg vettek részt.

Halálos légycsipes. Pankovits Mária zentai lakosnő a napokban egy légy megcsipte. A légycsipesnek eleinte nem tulajdonítottak nagyobb jelentőséget, de később a csipes helye hirtelen feldagadt és az asszony rosszul lett. Az orvos légycsipes következtében beállott vérmérgezést konstatait s bár azonnal gyógykezelés alá vette, nem tudott segíteni a szerencsétlen asszonyon, aki iszonyu kínok között meghalt.

A bajai kereskedők humanitása. Bajáról jelentik: A helybeli postahivatal egy rendkívül munkás és közbecsült hivatalnoknőjét, öz. Mok Zoltánnét a múlt hó végén összetorlódtól körülbelül 100.000 koronás csekkforgalom alkalmával egy lelketlen ember ezer koronával megkárosította. A rendőrség legerélyesebb nyomozása sem vezetett eddig nyomra, úgy, hogy a hatalmas hiány a károsult urasszonyt a levonásokkal évek hosszú során át érzékenyen érintené. A bajai kereskedők humanitására vall tehát az, hogy a legszélesebb körben gyűjtést indítottak a hiány pótlására s az eredmény már eddig is meglepő. Csatlakoztak ehez a helybeli takarékok és bankok is, amelyek tisztviselői leginkább tudják megérteni az ilyen könnyen előfordulható ráfizetéseket.

Bácskai Mathuzsálem, Adán a napokban halt meg Rubinstein Manó egykori kereskedő, aki 103 évet élt.

Eltűnt postatiszt. Pletikoszits Sándor zombori illetőségű fiatal budapesti postatiszt, aki szülei meglátogatására Zomborba érkezett, pénteken eltávozott lakásáról s azóta nyoma veszett. Hozzá tartozói hosszabb idő óta az elmébaj tüneteit észlelték rajta és így félt, hogy vagy büntény áldozata lett vagy öngyilkossá vált. A rendőrség kutatja.

Komlótermelők Országos Egyesülete. Zomborban megalakult a Komlótermelők Országos Egyesülete, melynek szervezője szabadkai ember volt: Milodánovits Simon ny. ezredes. Mintegy száz taggal alakult meg és az alakuló gyűlésen képviseltették magukat az ország összes nagyobb uradalmi. Ügyvezető igazgatónak megválasztották Milodánovits Simon ny. ezredest, aki az alakuló gyűlés előadója is volt.

Virágzó hárs alatt

Éppen úgy meghűlt az ember, mint decemberi viharban s csak a hirtelen föllépő rekedtségről, nagy köhögési ingerrel és kezdődő elnyálkásodásról tudjuk meg, milyen veszedelmes lehet a nyári este is. Ha azonban van kéznél Fay-féle valódi sodeni ásványpasztilla, akkor nem nagy a veszedelem, mert Fay sodenije nem engedi ezeket a bajokat kifejlődni. Éppen ezért kell, hogy mindig legyen kéznél Fay-féle valódi sodeni. Egy doboz ára 1.25 kor. Különös ismertetőjele: Sodén közszeg poldármezteri hivatalának igazolása fehér ellenőrzőszalagon.

Közgazdaság.

Az ugartartás jelentősége.

Ezelőtt 30 esztendővel a szántóföldek kb. $\frac{1}{3}$ -a állott ugarként Magyarországon, idők folyamán azonban az ugartartás évről-évre csökkentt egy annyira, hogy szántóföld területünknek ma már csak $\frac{10}{100}$ -a ugár, a miből tehát az következik, hogy a gazdák ma nem tulajdonítanak olyan nagy jelentőséget az ugartartásnak mint tulajdonítottak régen. S valóban úgy is van. Az ugartartásnak lényegesebb jelentősége nincsen s a mai megdrágult gazdasági viszonyok közepette nem is lehet a gazda annyira pazarló, hogy szántóföldjének $\frac{1}{3}$ részét ugarnak tartsa.

Az ugartartásnak az a jelentősége van, hogy egy évig a talaj semmit sem terem, következésképpen nem vonatnak el tőle növényi tápláló anyagok s amennyiben az ugartartás tartama alatt is újabb növényi tápláló anyagok képződnek, ezek felhalmozódnak a talajban s majd a következő növény táplálkozására lesznek fordítva.

Ez azonban csak elméletileg van így, a gyakorlatban azonban az ugartartás alatt képződő növényi tápláló anyagok nem igen raktározódnak el, mert ha az ugartöldön nincs is vetett növény, annál több a gyom, a mely éppen olyan mérvben vonja el a talajtól a tápláló anyagokat, mint amennyi mérvben a műveleti növények teszik azt. Ennek következtében az ugartartás ideje alatt nem igen szaporodik meg a talajban a növényi tápláló anyagok mennyisége s így valami nagy értéke az ugartartásnak nincsen. Nem szükséges ma már ugartartanunk, annyival kevésbbé, mert nemcsak istálló trágya áll rendelkezésünkre mint régenté, a melylyel fedezhetjük a növények tápláló anyag szükségletét, de rendelkezésünkre állanak a műtrágyafélék is, a melyek segítségével olyan mértékben pótolhatjuk a növények által felhasznált tápláló anyagokat, mint a minő mértékben ezt éppen tenni akarjuk. Ma akár minden második évben is buzát termeszthet a gazda, ha a buza által szükségelt és nagy mennyiségben felhasznált foszforsavat műtrágyákkal, pl. szuperfoszfáttal pótolja, mert ilyen módon

lehetetlenség a talaj kimerülése, lehetetlen, hogy az terméketlenné váljon. Csakugyan azt lehet ma tanácsolni a kisgazdának, hogy ne tartson ugart, természetesen e helyett takarmányfélét, táplálja azok segítségével jobban állatait, tartson értékesebb állományt, termeljen ennek segítségével több és jobb istálló trágyát, s ha ezenkívül minden második évben kat. holdanként 150-200 kg. superfoszfátot is ad talajának, nemcsak hogy nem fog az soha sem terméketlenné válni, de sőt ellenkezőleg termőképessége évről évre fokozódik.

Az állatok csontlágyulása.

Falka számra hullottak el mult évben a malacok csontlágyulásban s ha nálunk kevésbé, de külföldön is nagy pusztítást vitt véghez e betegség, a mely úgy jön létre, hogy a takarmányul felhasznált növényekben nem lévén elegendő foszforsavas mészes, az állati szervezet előszedi a csontokban már lerakódott foszforsavas meszet, hogy azt táplálásra használja s ennek következtében a csontok ellágyulnak, megbetegednek, mely körülmény az egész szervezet megbetegedését és elpusztulását vonja maga után.

Védekeznek az állatok ezen betegségre ellen az által, hogy iszapolt krétát, vagy mesterséges foszforsavas meszet etetnek velük s ha ez az eljárás némileg csökkenti is a megbetegedések számát, mégis teljesen nem pótolhatja a takarmányokból esetleg hiányzó foszforsavas meszet. Nem pedig azért, mert a por alakjában feleltett foszforsavas mésznek csak egy igen csekély részét képesek az állatok megemészteni. Ellenben a takarmányban levő foszforsavas mészes sokalta könnyebben emészthető és így az állatok annak nagy részét kihasználják. Éppen azért újabb időben igen nagy súlyt helyeznek arra, hogy a rétek és legelők füvéterméseinek foszforsav és mésztartalmát műtrágyákkal emeljék, mert azt tapasztalják, hogy a foszforsavas mészben gazdag talajon olyan takarmány terem, a melynek foszforsav és mészes tartalma nagy. Ez irányban Németországban végzett kísérletek azt bizonyítják, hogy a superfoszfáttal megtrágyázott rétről lekerülő széna foszforsavas mészes tartalma 60-80%-al emelkedett az előző évi szénához viszonyítva.

A rétek műtrágyázása tehát nem csupán a széna mennyiségét fokozza, hanem minőségére is rendkívül kedvező befolyással van egyrészt azért, mert a műtrágyázott réteken az értékesebb lóhere és lucernafélék elszaporodnak, másrészt azért, mert az ilyen rétekről nyert széna ásványi anyagokban gazdagabb lesz, az abból táplálkozó állatok tehát egészségesebbekké, gyorsabban fejlődőkkelé válnak.

Felelős szerkesztő: **Zanbauer Ágoston.**

Laptulajdonos az ujvidéki függetlenségi és 48-as párt.

Eladó butor.

Egy teljes hálószoba s ebédlői berendezés és mindenféle más butor eladó. Bővebbet: **VÁSÁR-UTCA 7. szám.**

Tanítás.

Értesítem a gondos szülőket, hogy a szünetidőben — most érettségizett öcsém közreműködésével — alsó osztályú középiskolai tanulókat lakásomon (II. Rákóczi Ferenc-út 98. sz. alatt) tanításra elvállalok.

A javító vizsgálatra utasítottakat az illető tantárgyból alaposan előkészítem.

Tanfolyamot nyitok különösen a latin, számtan, mértan, német tárgyakból és a helyesírásból. Ajánlatos e tanfolyam látogatása oly tanulóknak is, akik most lépnek középiskolába, mert csekély fáradsággal és áldozattal rövid idő alatt oly biztos alapot szereznek, amely egész tanulmányi idejük alatt jótékony hatással lesz.

Tanítási idő d. e. 9—12 óráig.

Tandij egész szünetidőre: 50 korona.

Tanulók korlátolt számban vétetnek fel.

BEZZEGH GYULA.

középiskolai tanárj., polg. isk. tanár.

Hirdetmény.

Alulírott Dr. Várnay Ernő ujvidéki kir. közjegyző ezennel közhírré teszem, hogy néhai Kuhn Jánosné szül. Lafleur Johanna hagyatékához tartozó különféle butorok, egy hold szőlőtelep és az Ujvidéken, II. Rákóczi Ferenc-utca 100. sz. alatt levő ház és beltelek, az örökösök kérelmére közbenjöttömmel Ujvidéken, II. Rákóczi Ferenc-út 100. szám alatt **1913. évi július hó 19-én** délelőtt 10 órakor nyilvános árverésen a legtöbbet ígérőnek készpénzfizetés ellenében el fognak adni, illetve az ingatlanokra vonatkozólag az örökösök az adásvételi szerződést a legtöbbet ígérővel a megállapítandó feltételek alapján meg fogják kötni.

Megjegyeztetik azonban, hogy az ingatlanokra vonatkozólag a legmagasabb ígéretet tevővel az örökösök a szerződést csak az esetben kötik meg, ha a tett ajánlatot az ingatlanok valóságos értékéhez megfelelőnek találják. Megjegyeztetik továbbá, hogy az ingatlanokon bekebelezve levő terhek a vevő által átvállalhatóak és a vételárba beszámíthatók.

Ujvidéken, 1913. évi július hó 5-én.

Dr. VÁRNAY ERNŐ,
kir. közjegyző.

1344. szám. kig. 1913.

Árverési hirdetmény.

Petrócz község alulírt eljárásága ezennel közhírré teszi, hogy a község mint erkölcsi testület tulajdonát képező, az önálló vadászterület kivételével mintegy 10.647 katasztrális holdnyi területen gyakorolható vadászati jog a községi jegyzői irodában megtekinthető árverési feltételek mellett **folyó 1913. évi július hó 22-én d. e. 10 órakor** a község ház tanácstermében tartandó nyilvános árverésen 6 (hat) évi időtartamra bérbe adni fog.

Petrócz, 1913. évi július hó 1-én.

BENYÁCS SIMON, **DUDÁS PALO,**
jegyző. bíró.

Nyomatott »Gutenbergnyomda« Ujvidék.

Értesítés!

Van szerencsém Ujvidék és környéke igen tisztelt közönségének b. tudomására adni, hogy **RÁKÓCZI FERENCZ-ÚT 29. SZÁM** alatt

ruha tisztító és vasaló intézetet nyitottam.

Elvállalok: mindenféle uri- és női szövetruhák tisztítását, javítását és vasalását.

Mindennemű reám bízott munkát a legjobb, legpontosabb és mérsékelt árak mellett készítem.

Kiváló tisztelettel

RITTER FERENC.

Két udvari lakás

2—2 szobával, konyha, éléskamra és a többi mellékhelyiségekkel együtt kiadó.

Bővebbet a háztulajdonosnál.

Ivkovics Miklós, Duna-utca 10.

19593, 20058, 20227, 20405, 20735. szám.

kig. 1913.

Hirdetmény.

A régi gimnázium földszintjének Kossuth Lajos-utcai része és pincéje, továbbá a Rohonyi-féle épület és tűzoltóaktanya helyiségei **1913. évi november 1-től** bérbeadó.

Ajánlatok 1 koronás bélyeggel el látva zárt borítékban 1913. évi augusztus hó 8. napjának déli 12 órájáig nyújtandók be a város iktató hivatalába.

Az ajánlatokhoz az évi bérösszeg 5%-ának megfelelő bántópenznek a városi pénztárba történt befizetését igazoló letéti nyugta csatolandó.

Az ajánlatokat a városi tanács 1913. évi augusztus hó 9-én d. e. 11 órakor tartandó ülésén fogja felbontani. A felbontásnál ajánlattevők jelen lehetnek. A tanács fenntartja a jogot, hogy ugyanakkor ajánlattevők között szabadon választhatasson, esetleg egyiket se fogadják el. A tervek a mérnöki hivatal vezetőjénél betekintheők.

Ujvidék, szab. kir. város tanácsa
1913. évi július hó 5.

Dr. DEMETROVITS
kir. tanácsos, polgármester.

PILSENI URQUELL (ősforrás)

A világnak ez a leghíresebb söre nagy palackokban, naponkint frissen töltve, á 40 fil. sörraktárobban (Uzspenszka-utca 5.) kapható.

Pilseni Urquell poharanként Ujvidéken csakis Obernik József pilseni sörcaernokában és Zurkovic György „Fehér hajó” vendéglőjében mérnek. Palackokban kapható ELITE kávéházban és Kuborczy M. cukrászdájában. Péterváradon csak Helleis Józsefnél kapható Urquell.

Mélykut-vizből készült műjeget is igen olcsó áron naponkint házhoz szállítok.

BAUER GYULA, sörnagykereskedése és jeggyára.